

Voorjaar 2018

75

Algemene Ledenvergadering op zaterdag 19 mei 2018

Vereniging “De Oeverlanden Blijven!”

De Oeverlanden liggen aan de noordkant van de Nieuwe Meer, ten zuiden van de snelweg A4. Dertig jaar geleden heeft een actiegroep dit unieke natuurgebied behoed voor 'stadsontwikkeling'. De Vereniging "De Oeverlanden Blijven!" (VDOB!) is voortgekomen uit deze actiegroep. Het gebied wordt in samenwerking met de bestuurscommissie Nieuw-West onderhouden door beheervrijwilligers van de VDOB!, die het op traditioneel-ecologische wijze beheren.

Het centrum van de vereniging is het depot, van waaruit de beheervrijwilligers werken. Daar bevindt zich ook het Natuur- en Milieu Educatiecentrum (NME-centrum) De Waterkant, waar de excursies starten, de jeugdnatuurclub BioBende haar activiteiten houdt, en Stichting Veldstudie natuureducatie aan schooljeugd geeft. Het depot en NME-centrum zijn gelegen aan het begin van het Anton Schleperspad, plm. 75 m vanaf de Riekerweg. U kunt het NME-centrum bezoeken tijdens excursies en doorgaans op dinsdag en woensdag tussen 10.00 en 16.00 uur, wanneer de beheervrijwilligers er zijn, evenals soms op zondag. Telefoon op het depot: 020-6691963.

De *Oever* verschijnt tweemaal per jaar. Daarnaast komt geregeld een digitale nieuwsbrief uit, met informatie over actuele ontwikkelingen. U kunt deze nieuwsbrief ontvangen door uw e-mailadres door te geven. Op www.oeverlanden.nl en in huis-aan-huisbladen worden onze excursies gepubliceerd.

Nieuwe leden kunnen zich opgeven per post, via de website of per e-mail, en door minimaal €12,50 te storten op bankrekening NL47 INGB 0004 0688 09, o.v.v. 'Nieuw lid' en uw naam en adres.

Aan dit nummer werkten mee: Hans Bootsma, Rein Cremer, Jack Groen, Nico Jansen, Ruud Jansen, Tello Neckheim, Carla Peperkamp, Liesbeth Stricker, Onno-Sven Tromp, Daphne de Wijs.

Bestuur en medewerkers

Liesbeth Stricker, voorzitter, bestuur@oeverlanden.nl
Daphne de Wijs, vice-voorzitter
Ruud Jansen, penningmeester
Vacature, ledenadministratie
Nico Jansen, Tello Neckheim, bestuursleden
Jack Groen, publiciteit
Ben Bolscher, webmaster, webmaster@oeverlanden.nl
Onno-Sven Tromp, redacteur, redactie@oeverlanden.nl
Rein Cremer, beheervrijwilligers. Tel: 020-6934480
Vacature, jeugdnatuurclub Biobende, natuurclub@oeverlanden.nl
Stichting Veldstudie: coördinator natuureducatie Paul Kamsteeg.
Tel: 034-7342085, natuureducatie@oeverlanden.nl

In dit nummer

2 Colofon en inhoud
3 Agenda ALV 2018
4 Jaarverslag bestuur / Vacatures
6 Jaarverslag beheervrijwilligers
8 Financieel jaarverslag
10 Jaarverslag publiciteit
11 Waarnemingen
12 Helmkruiden
14 Roerige tijden
16 Interview
18 Dotterbloemen
20 Activiteiten

Druk: PostNL, oplage: 750

Foto voorpagina: bitterkruidbremraap op de Vlinderburcht in de depottuin, *Hans Bootsma*

Jaagpad met de dreigende Zuidas op de achtergrond | Foto: Hans Bootsma

Algemene Ledenvergadering 2018

Hierbij nodigen wij u uit voor onze Algemene Ledenvergadering, die gehouden zal worden op zaterdag 19 mei 2018. De middag wordt afgesloten met de film Zzooem, 100 jaar bijtuinen Amsterdam van de Amsterdamse Vereniging ter Bevordering van de Bijenteelt (AVBB) en een hapje en een drankje.

Plaats: NME-centrum De Waterkant, Anton Schleperspad (in de Oeverlanden)
Aanvang: 14.00 uur

- Agenda**
- Opening en vaststellen agenda
 - Bestuursmededelingen
 - Ingekomen stukken
 - Verslag ALV 13 mei 2017 (zie [Oever] 74, najaar 2017)
 - Jaarverslag Bestuur
 - Jaarverslag Beheervrijwilligers
 - Jaarverslag Natuurclub
 - Jaarverslag Publiciteit
 - Bespreking jaarcijfers 2017
 - Verslag kascommissie
 - Begroting 2018
 - Benoeming nieuwe kascommissie
 - Verkiezing bestuursleden

Volgens de statuten treden bestuursleden na drie jaar af en kunnen ze zich weer herkiesbaar stellen. Reglementair treden Ruud Jansen en Liesbeth Stricker af. Beiden hebben zich herkiesbaar gesteld. Daphne de Wijs en Tello Neckheim hebben aangegeven na vele jaren bestuursverantwoordelijkheden te hebben gedragen het stokje te willen overdragen aan nieuwe bestuursleden. Dat is de reden van de oproep voor nieuwe bestuurders in deze *Oever* (zie pag 5). Uiteraard bedanken wij Daphne en Tello voor de vele jaren dat zij zich hebben ingezet voor de vereniging en wij hopen ook in de toekomst gebruik te kunnen maken van hun kennis als dat noodzakelijk mocht zijn.

- Rondvraag
- Sluiting

Boezemlandje langs de Nieuwe Meer | Foto: Hans Bootsma

Jaarverslag van het bestuur

Voor de komende Algemene Ledenvergadering presenteert het bestuur de werkzaamheden en activiteiten van de afgelopen periode. In dit verslag en de overige verslagen in deze Oever rapporteren wij de leden over onze activiteiten in het afgelopen jaar en geven inzage in onze plannen voor het komende jaar. Sinds de vereniging een ANBI-status heeft, worden het verslag en de jaarcijfers na de ledenvergadering op de website geplaatst.

Algemene Ledenvergadering (ALV)

De ALV 2017 vond plaats op zaterdag 13 mei. In de zittingsperiode 2017-2018 hadden de volgende leden zitting in het bestuur:

Liesbeth Stricker, voorzitter
Daphne de Wijs, vice-voorzitter
Ruud Jansen, penningmeester
Tello Neckheim, lid
Nico Jansen, lid

Bestuursactiviteiten

Het bestuur vergadert eenmaal per zes-acht weken. Sinds begin vorig jaar wordt het drukken en verzenden van de *Oever* door PostNL verzorgd. Voor de vereniging betekent dit dat wij de *Oever* niet meer zelf verzendklaar hoeven te maken. Jack Groen (PR), Ben Bolscher (webmaster) en Onno-Sven Tromp (redacteur *Oever*) wonen uit hoofde van hun functie incidenteel de bestuursvergaderingen bij.

Vorig jaar schreven wij nog optimistisch dat natuur en recreatie in de Oeverlanden behouden zullen blijven. Nu, begin 2018, zijn wij er toch niet van overtuigd dat het een gelopen race is. In de zomer van 2017 werd de vereniging benaderd door Maurits de Hoog, die in opdracht van Eric van der Burg, wethouder voor onder andere Ruimtelijke Ordening en Sport en Recreatie, een rapportage gebiedsuitwerking Groot Amsterdamse Bos (GAB) zal opstellen en aanbieden aan het nieuw aan te treden college van B&W na de verkiezingen.

Er heeft een gesprek plaatsgevonden met Maurits de Hoog, waarna begin 2018 een viertal werkgroepen (Cultuur, Sport en recreatie, Wonen en werken en Natuur) ideeën mochten inventariseren die 13 maart werden gepresenteerd aan belanghebbenden. De verslagen van de werkgroepen zullen worden opgenomen in de rapportage voor het nieuw aan te treden college.

Een artikel van Nico Jansen hierover is in deze *Oever* opgenomen.

Financiën

Eind 2016 kregen wij het bericht dat de vereniging over 2017 geen subsidie voor het beheer zou ontvangen. Hiertegen hebben wij een bezwaar ingediend. Dit bezwaar werd in april 2017 in een hoorzitting behandeld. De uitslag liet bijna drie maanden op

zich wachten, maar uiteindelijk kregen we op één van onze bezwaren gelijk, namelijk het late bericht van de afwijzing van onze aanvraag. Het stadsdeel moest daarom alsnog een subsidie voor de eerste drie maanden van 2017 uitkeren.

De subsidie voor 2018 is wederom geweigerd en dus zullen we naar andere bronnen moeten zoeken. Wel is er vanuit het stadsdeel gemeld dat de vereniging misschien voor de andere activiteiten dan beheer van het natuurgebied subsidie zou kunnen krijgen. Hopelijk kunnen we hier tijdens de ALV meer over vertellen. In deze Oever treft u het financieel jaarverslag van de hand van Ruud Jansen aan. Hierin is naast de besteding van de contributies ook de besteding van de kleine subsidie verwerkt. Daarnaast treft u de begroting voor 2018 aan.

Leden

Het ledenaantal blijft de laatste jaren redelijk constant. Vorig jaar hebben achttien leden opgezegd, meestal wegens verhuizing en er zijn negentien nieuwe leden bijgekomen. Helaas zijn er ook zes leden overleden. Het huidige aantal betalende leden is 678.

Beheer

Het beheer was in 2017 weer in handen van de vrijwilligers onder leiding van Rein Cremer en zpp'ster Carla Peperkamp, die als vanouds voor de onmisbare ondersteuning en (bege)leiding zorgde. Het blijkt dat de meeste beheervrijwilligers zich, ondanks het wegvallen van de subsidie, blijven inzetten voor het behoud van de natuur in de Oeverlanden, waarvoor natuurlijk onze waardering en dank.

De activiteiten die het afgelopen jaar zijn uitgevoerd worden elders in dit blad beschreven door Rein Cremer. Naast deze activiteiten organiseert de beheerploeg samen met Landschap Noord-Holland cursusedagen voor beheervrijwilligers en andere geïnteresseerden in De Waterkant. Het afgelopen jaar zijn er een viertal cursusedagen georganiseerd om de kennis van de beheervrijwilliger bij te spijkeren en op te frissen: EHBO op afgelegen plekken; ARBO & de natuurvrijwilliger; Determineren van knoppen van bomen en struiken; Omgaan met en onderhoud van handgereedschap.

Natuurclub

De natuurclub voor kinderen van zes tot twaalf jaar genaamd BioBende was altijd erg succesvol. Het merendeel van de kinderen van de groep uit 2016 had echter de leeftijd van dertien bereikt, zodat zij niet meer in aanmerking kwamen. Daar kwam bij dat ook Sonja Hoekmeijer en Judith Appel na vele jaren leiding te hebben gegeven, besloten met de werkzaamheden te stoppen. Erwin Kraak en Willy Ebbens wilden hun werk overnemen, maar helaas was het lastig om voldoende kinderen enthousiast te krijgen voor de natuurclub. Dat is niet begrijpelijk, gezien de wachtlijsten in eerdere jaren.

Inmiddels heeft Erwin aangegeven de werkzaamheden niet te willen voortzetten, mede vanwege de afstand tot zijn woonplaats. Wij zijn nu op zoek naar een nieuwe begeleider met voldoende kennis van de natuur. Wij willen weer van start gaan zodra er ten minste acht kinderen zijn aangemeld. Een jaarverslag van de natuurclub zal dus helaas ontbreken.

Excursies

In 2017 heeft de vereniging twaalf excursies georganiseerd. Deze excursies vonden voornamelijk in het weekend plaats. Daarnaast hebben er excursies op verzoek plaatsgevonden. Behalve in de Oeverlanden zijn er twee excursies buiten ons gebied georganiseerd.

De excursie in het Siegerpark mag elk jaar op een ruim aantal deelnemers rekenen, evenals de fietstocht langs Sloterkade en Sloterweg. Voor de excursies in de Oeverlanden is de belangstelling wisselend. De

nachtegalen-, planten- en paddenstoelenexcursies trekken veel bezoekers, maar voor bijvoorbeeld de waterdiertjesexcursie is er weinig belangstelling. Waarschijnlijk is het vangen van waterdiertjes en ze bekijken onder de microscoop aantrekkelijk voor kinderen maar minder voor volwassenen. We hebben besloten deze excursie voorlopig niet op de agenda te zetten. Wel proberen we in samenwerking met tuinpark Ons Buiten een bomenexcursie te organiseren. We zijn nog op zoek naar een 'bomenkenner'.

De nationale natuurwerkdag op de eerste zaterdag van november wordt nog steeds erg druk bezocht. Bij de lunch telden wij achtentwintig deelnemers. Steeds meer excursies en activiteiten vinden plaats op verzoek. Bedrijven en instellingen weten ons te vinden voor bijvoorbeeld een bedrijfsuitje. Afgelopen jaar was er op verzoek van een wijkcentrum een uitje in het natuurgebied voor kinderen van ouders in de schuldhulpverlening.

Educatie

Onze vereniging heeft het afgelopen jaar weer samengewerkt met de stichting Veldstudie om de natuur- en milieueducatielessen aan Amsterdamse scholen tot een succes te maken. Namens de stichting Veldstudie was Paul Kamsteeg de contactpersoon voor de scholen en hij organiseerde ook de lessen. JanKees van Dijk was zoals al vele jaren de vrijwilliger verantwoordelijk voor het voorbereiden van de lessen.

Namens het bestuur,

Liesbeth Stricker

Vacature bestuursleden

De Vereniging 'De Oeverlanden Blijven!' is op zoek naar nieuwe bestuursleden. Het zou fijn zijn als we het bestuur weer kunnen uitbreiden.

De belangrijkste taak van het bestuur is ervoor zorgen dat de vereniging goed functioneert. Hiervoor heeft het bestuur een aantal kerntaken verdeeld over de bestuursleden. Zodra het bestuur wordt uitgebreid, zullen deze taken herverdeeld worden. Op dit moment blijkt dat een paar kerntaken extra steun behoeven. Het gaat om de ledenadministratie, fondsenwerving en het onderhouden van contact met de beheervrijwilligers. Het bestuur vergadert één keer per zes weken, en minimaal één keer per jaar legt het bestuur in de Algemene Ledenvergadering verantwoording af voor het gevoerde beleid.

Het bestuur zet zich in voor het voortbestaan van de Oeverlanden door contacten te onderhouden met ambtenaren en politici, bekendheid te geven aan het gebied door onder andere het organiseren van excursies, het (laten) doen van onderzoek naar flora en fauna in de Oeverlanden, het verzorgen van ons blad *Oever*, de kalender en een nieuwsbrief. En niet in de laatste plaats: door de deskundigheid van de beheervrijwilligers in te zetten voor de verrijking van ons gebied.

Het bestuur bestaat momenteel uit vijf enthousiaste vrijwilligers (waarvan er twee afscheid nemen), die de Oeverlanden goed kennen en samenwerken met de webmaster, de *Oever*-redacteur en PR-medewerkers. Onze achtergrond is divers, maar we hebben gemeen dat we de Noordelijke Oeverlanden en haar omgeving een warm hart toedragen. Wij vergaderen in een ontspannen maar serieuze sfeer, waarbij we niet vermijden elkaar aan te spreken op elkaars taken.

Wil je je nuttig maken voor de vereniging en zoek je een nieuwe uitdaging, neem dan contact op met Liesbeth Stricker (liesbeth.stricker@planet.nl).

Jaarverslag van de beheervrijwilligers

de mientjes zijn er ook weer

Als onbezoldigd gewoontedier blader ik, ter voorbereiding op dit jaarverslag, eerst eens wat oppervlakkig door onze kantooragenda, waarin onder andere werkzaamheden en waarnemingen worden bijgehouden. Bij dat oppervlakkig bladeren kun je, zonder naar de datum te kijken, aan de notitie al zien wanneer het ongeveer is. Staat er 'monitoring rietorchis', dan is het half juni. Staat er 'rietland vrijzetten van wilgen', dan weet ik dat het begin november moet zijn, want met die klus starten we vrijwel altijd op de Landelijke Natuurwerkdag. Dat valt onder het Departement Regelmaat.

Bij het wat systematischer doornemen van de agenda kom ik vervolgens de zaken tegen waarvan ik wist dat ze zouden komen, maar niet precies wanneer. 'Tropisch warm', een enkele keer. Maar vaker: 'ZEIKWEER', bijna altijd in kapitalen, of 'skuunkoppe op het Nieuwe Meer', vaak tegelijk met 'stormspektakel, code oranje'. Daarna moet er, soms wekenlang, stormschade worden opgeruimd. Dat is het Departement Geregeld Maar Onvoorspelbaar. Dat laat ik verder voor wat het is. Blijft over: het Departement Onvoorspelbaar.

Daaronder vallen de onverwachte en vaak verrassende waarnemingen. Eindelijk wordt er, maar liefst twee keer, weer eens een mannetjesfazant waargenomen. Dat gebeurt niet zo vaak meer. Liever nog zagen we een vrouwtjesfazant met jongen, maar helaas. Ook rupsen kunnen opmerkelijk zijn: 'wilgehoutrups steekt het Anton Schleperspad over. Wil de grond in.' Altijd een bijzondere ontmoeting: echt een enorme rups, die uiteindelijk maar een kleine nachtvlinder oplevert. Of er worden rupsen van de zeldzame helmkruidvlinder, een Rode-Lijstsoort, gezien.

Schoonheden! Maar nu terug naar Regelmatig.

Vrij traditioneel begint het jaar met het knotten van de wilgen langs de Riekerweg, vaak gevolgd door de wilgen nabij het basketbalveldje, en op vele andere plekken. De wilgentenen worden vaak gebundeld en vinden hun eindbestemming in de oeverbeschoeiing of een takkenril.

Wat later verschijnen de eerste notities over vlinders (citroentje, dagpauwoog) in de agenda, het begin van het vlinderseizoen. Vanaf half april worden dagvlinders geteld langs een vaste route, zo'n kilometer lang, door gevarieerd gebied. Op die manier kunnen de waarnemingen van opeenvolgende jaren goed met elkaar worden vergeleken. Ook gebieden ver buiten die route worden regelmatig geïnspecteerd, zodat uiteindelijk een redelijk goed beeld van de vlinderstand ontstaat. En dat beeld is al jaren vrij stabiel, saai bijna. Twee groepen vlinders, de twee zandoogjes en de drie witjes, komen veruit het meest voor. Dan is er een middengroep met bijvoorbeeld atalanta, landkaartje en dagpauwoog die met wat variatie (topjaar, dipje) toch ruim present zijn. Ten slotte zijn er de soorten als bruin blauwtje, hooibeestje en oranjetipje, waarvan er elk jaar maar enkele, en soms nul, worden waargenomen. Toeval speelt hierbij een grote rol. Dan loop ik ergens inspecterend rond, kwettert er achter me een merel, kijk ik om en zie ik een oranjetipje. Zonder die merel had ik het dier niet gezien. Overigens werd ook twee keer de fraaie kolibrievlinder, een vrij zeldzame dwaalgast, gezien.

Een beetje tegelijk met de vlinders verschijnen de eerste nare kopjes van de japanse duizendknoop boven de grond en wat later valt te lezen: 'de mientjes

Te water laten van boot ten behoeve van voorzetoever | Foto: Hans Bootsma

zijn er ook weer'. Mientjes is ons koosnaampje voor de reuzenbalsemien, een plant die, waar ze massaal voorkomt, ervoor zorgt dat er nauwelijks nog een ander gewas gedijt. 'Anti-duizendknopen' en 'anti-mientjes' zijn termen die daarna zeer regelmatig opduiken in de lijst van gedane werkzaamheden. Verrassend is, ook in april, de zin 'achter de portocabin een vos met een ganzenei in de bek gezien. Drijfmat.' Dan kan de dag niet meer stuk.

In dezelfde maand verschijnen de eerste nachtegalen, die vanaf dan zo'n maand of twee goed in de gaten worden gehouden. Ook dat gebeurt al jaren. Kijk ik naar de waarnemingen in de oeverstrook, vanaf ter hoogte van hotel Mercure richting NME-centrum, dan kom ik tot vier zekere territoria, misschien vijf, als ik me wat minder strikt aan de criteria houd. Dat is redelijk gelijk aan voorgaande jaren. Maar in de strook tussen Aquarius en het Wittewieenveld, altijd goed voor een tot drie territoria, heb ik de laatste paar jaar helaas geen nachtegaal meer gehoord. Een achteruitgang dus, waar ik geen verklaring voor heb. Voor mensen die graag willen weten hoe de nachtegaal klinkt, citeer ik hier het gedicht 'De nachtegaal' van Hans Warren:

Tió, tió, tio, tio, tio, tio, tio, tix
Tzu, tzu, tzu, tzu, tzu, tzu, tzu, tzu, tzi
Dzorre, dzorre, dzorre, dzorre, hi
Wiet, wiet, tje, tje, tje, tje, retsuwo!
Orr, etsjetsjetsjetsjetsjetsjetsjets, woi-oi!
U, u....., u....., u....., u....., u....., u.....
Orr, oewatl, oewatl, oewatl, oewatl, at, at, at, at,
ahoedojat!

Na en voor de nachtegalen staat de agenda, qua Regelmaat, vol met gebiedsdelen waar we werkten, zoals daar zijn het Oude-Haagsewagveld, het Picknickbankveld, het Bellenblaasveldje, het Stapstenenveldje, het Wittewieentalud, het Bosweijte, het Gooise Bosje, en ga zo maar door, elk op zijn of

haar tijd. Op de Apenrots hebben we overigens ook dit jaar niets gedaan.

Wat betreft Onvoorspelbaar nog enkele citaten: 'dode wezel/hermelijn gemeld langs de oever / kerkuil in de loods / de Petalo's zijn weg en de ganzen zijn terug (geen verband) / overvliegende havik / 18 bloeistengels veenreukgras op 2e plekje / kalf geboren / veel-look-zonder-look / problemen met klaphekje gemeld'. Eind augustus staat in de agenda: 'Heelblaadjes op veldje 42 behoorlijk vertrapt door bramenplukkers'. Niet leuk natuurlijk, maar veel valt er denk ik niet aan te doen. Uit een inmiddels zoekgeraakt krantenartikel bleek mij dat het Amsterdamse Bos zulke wildplukkerij, net als het met hamer en beitel verzamelen van elfenbankachtige zwammen met (vermeende) medicinale werking, en het (semi-)professioneel uitspitten van sneeuwkllokjes, feitelijk beschouwt als stroperij, en er ook als zodanig tegen optreedt. Natuurmonumenten zou bramenplukkers voor eigen gebruik maximaal een vol blauw champignonbakje toestaan. Net genoeg voor één potje jam. Wij hebben geen afspraken of verboden in dezen - ook nauwelijks te handhaven -, en ach, zo komen de bramenplukkers ook eens buiten. Toch?

Rest mij nog te melden dat we in 2017 ruim 2500 aanwezigheidsuren (ook wel: werkuren) in de agenda hebben genoteerd, ruim boven gemiddeld. Dat we vanwege reorganisaties in het stadsdeel helaas afscheid hebben moeten nemen van onze vaste contactpersonen (Sandro en Frank), en dat de contacten sindsdien wat minder soepel verlopen. Niet slecht, maar wat omslachtiger. Dat we ook in 2017 weer zeer prettig hebben samengewerkt met onze trouwe natuur-zzp-ster Carla Peperkamp. Dat we hopen dat het bestuur inmiddels subsidieervangende inkomsten heeft gegeneerd. En dat we het jaar traditioneel hebben afgesloten met een tiengangeneindejaarsmaaltijd. Zo, en nu eerst een Bavaria (malt).

Rein Cremer

Storten van teruggezet braamstruweel op maaiselloop | Foto: Hans Bootsma

Financieel jaarverslag 2017

Inkomsten	Begroting 2016	Inkomsten 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Begroting 2018
Contributies/donaties/giften	13.000	9.528	10.000	11.698	11.500
Verkoop boeken etc.	400	153	150	64	50
Subsidie terreinonderhoud Nieuw West	6.100	6.100	-	1.300	-
Overige subsidies	-	288	300	458	400
Natuurclub bijdragen	400	681	500	6	pm
Rente	200	210	150	57	50
excursies/divers	200	35	100	467	100
Totaal inkomsten	20.300	16.994	11.200	14.050	12.100
Uitgaven	Begroting 2016	Uitgaven 2016	Begroting 2017	Realisatie 2017	Begroting 2018
<i>Bestuur, uitgeverij</i>					
Bureaunkosten + P.R.+ Bijeenkomsten+ cadeaus PR	1.200	547	1.000	740	800
Bankkosten	300	175	180	313	200
Oever/kalender/porto	10.000	8.734	8.900	6.919	8.000
Totaal bestuur, uitgeverij	11.500	9.456	10.080	8.071	9.200
<i>Terreinonderhoud</i>					
Vergoeding vrijwilligers	5.200	3.976	300	1.328	1.250
Verzorging	350	367	0	184	200
Beheer depot		447	400	247	250
Materiaalkosten	800	288	300	289	300
Terrein werkzaamheden	1.000	847	0	0	0
Cursussen vrijwilligers				140	150
Abonn/lidm/cursussen	100	200	100	50	50
Totaal terreinonderhoud	7.450	6.125	1.100	2.238	2.200
<i>Educatie</i>					
Begeleiding scholen (2016)	750	221	680	455	0
Natuurclub & excursies	600	793	600	367	300
Materiaalkosten educatie		100	100	245	150
Totaal educatie	1.350	1.113	1.380	1.068	450
Totale kosten	20.300	16.694	12.560	11.377	11.850
Saldo		299	-1.360	2.673	250
Totaal uitgaven	20.300	16.994	11.200	14.050	12.100

BALANS per 31-12-2016

Activa		Passiva	
Zak.rekening ING bank	306	Vrije reserve	25.134
ASN zakelijke spaarrekening	<u>24.828</u>		
	25.134	Eigen vermogen	25.134

BALANS per 31-12-2017

Activa		Passiva	
Zak.rekening ING bank	2.676	Vrije reserve	27.807
Zak.rekening ING bank	3.502		
ASN zakelijke spaarrekening	<u>23.957</u>	Crediteuren	2.329
	30.136	Eigen vermogen	30.136

Toelichting jaarrekening 2017

In het jaar 2017 zijn de baten en kosten vrijwel in balans. Het resultaat is € 2.673,- positief na een bedrag van € 2.329,- aan kosten die in 2018 zijn geboekt. Dit is de eerste maal dat we overlopende kosten in de jaarrekening boeken in het jaar waar het betrekking op heeft.

Opbrengsten

De opbrengsten uit lidmaatschap en donaties stegen van € 9.500,- naar € 11.700 en dat is meer dan begroot. Het aantal donaties was in 2016 lager dan anders, omdat een deel van de leden dat jaar geen acceptgiro had ontvangen. Sommige leden hebben dit in 2017 aangevuld. Het minimum van de donaties is in april verhoogd naar € 12,50. Toch zijn er nog enkele leden die € 10,- overmaken.

In 2016 heeft de vereniging van stadsdeel Nieuw-West voor het laatst een subsidie ontvangen voor het terreinonderhoud van € 6.100,-. Het stopzetten van deze jaarlijkse subsidie ten behoeve van het terreinbeheer was te laat aangekondigd, waardoor de gemeente de vereniging nog één kwartaal € 1.300,- heeft moeten betalen. Dit bedrag is geheel aan de vrijwilligers besteed.

Van Landschap Noord-Holland ontvingen we een subsidie van € 458,- voor het aanschaffen van stenen ten behoeve van de heemtuin bij De Waterkant en de aanschaf van een vlinderlaken. De overige opbrengsten aan rente en verkoop boeken zijn erg bescheiden.

Kosten

Er is in dit jaar voor de leden twee keer een *Oever* uitgebracht en een kalender in kleurendruk. De kosten van deze uitgaven zijn lager dan in het verleden, ondanks kleurendruk en gestegen portokosten. De kalender is pas in 2018 in rekening gebracht, maar is al wel in de cijfers 2017 meegenomen.

Positief resultaat

Het voordelige resultaat viel niet te voorspellen, omdat de contributieopbrengsten de laatste jaren niet gelijk waren en subsidies onzeker. Hierdoor zoeken we steeds goedkope drukmogelijkheden en zijn we terughoudend met uitgaven.

Dank

Onze dank gaat uit naar onze donateurs. Graag willen we wijzen op het feit dat wij een ANBI zijn, zodat giften aan de vereniging aftrekbaar zijn. Verder danken wij het stadsdeel Nieuw-West en Landschap Noord-Holland voor de subsidies.

Begroting

Naast de cijfers over 2017 staat de begroting over 2018. Voor de vrijwilligers betaalt de vereniging de verzorging en een klein bedrag ter compensatie van de kosten. Een verzoek voor betaling van de contributie zal dit jaar apart aan de leden gestuurd worden met een acceptgirokaart.

Ruud Jansen, penningmeester

Beheervrijwilliger in het moerasbos | Foto: Carla Peperkamp

Jaarverslag publiciteit

PR-medewerker

In 2017 heb ik als PR-medewerker diverse zaken ondernomen om het bestaan van de Oeverlanden en de activiteiten van de vereniging, zoals de Natuurwerkdag en de excursies in de Oeverlanden, onder de aandacht van het publiek te brengen. Hiervoor zijn persberichten verstuurd naar de diverse media, voor de nodige publiciteit. Ook op onze Facebook-pagina en website zijn de activiteiten aangekondigd.

Folders en meer

Er zijn diverse folders geproduceerd. Er is nu een folder over de Oeverlanden (Oase aan de Zuidas) om het bestaan van de Oeverlanden onder de aandacht te brengen van nieuwe doelgroepen. Voor natuurclub de BioBende is ook een flyer gemaakt om ouders en hun kinderen te attenderen op de mogelijkheden bij de Oeverlanden. Verder is er een flyer voor werving van giften en vrijwilligers voor het beheer van de Oeverlanden.

De jaarlijkse kalender is aan alle leden verstuurd, een onregelmatig verschijnende nieuwsbrief is verstuurd en er zijn diverse artikelen over de Oeverlanden in wijkkranten verschenen.

NME-centrum

Bezoekers wisten NME-centrum De Waterkant te vinden. JanKees van Dijk heeft hen ontvangen en rondgeleid op het depotterrein om onze activiteiten onder de aandacht te brengen en nieuwe leden te werven. Het aantal betalende leden is hierdoor gekomen op 678. Helaas zijn er ook leden afgevallen door verhuizing of overlijden, waardoor het totale aantal betalende leden licht is afgenomen.

Expansiedrift

Door de expansiedrift van de stad en het gebrek aan ruimte voor verdere uitbreiding blijft het doel van Vereniging 'De Oeverlanden Blijven!' overeind. We blijven ons hard maken voor het behoud van de Oeverlanden als groene oase, zodat de Amsterdammers hiervan kunnen genieten. Steun van leden en vrijwilligers is noodzakelijk, zodat we het gebied ecologisch kunnen beheren. Daarom blijven we streven het publiek via de diverse media zo goed mogelijk te informeren over het wel en wee van de Oeverlanden.

Jack Groen

Grote insecten in de Oeverlanden

We komen regelmatig nieuwe soorten insecten tegen in de Oeverlanden. De laatste jaren zien we ook opvallende, grote soorten, die nooit eerder zijn gezien in de Oeverlanden. Enkele daarvan bespreken we in deze rubriek. We focussen in dit artikel om twee redenen op deze soorten: grote soorten zijn gemakkelijker door meer personen waar te nemen en het is opvallend dat dergelijke grote soorten niet eerder zijn waargenomen.

Spectaculaire pijlstaartvlinders

Met een lichtval bij De Waterkant zijn er in mei en juni 2017 drie soorten pijlstaartvlinders gevangen. Het betreft de populierenpijlstaart, de groot avondrood en de pauwoogpijlstaart. Pijlstaarten zijn de mooiste en spectaculairste nachtvlinders, ze zijn bijzonder fraai gebouwd en groot. Bovendien kunnen ze erg snel vliegen met hun stevige lijf en met grote voorvleugels en kleinere achtervleugels. Uiteraard zijn deze vlinders gefotografeerd en daarna weer vrijgelaten. Pijlstaartvlinders leven tien tot dertig dagen. De naam danken ze aan de rupsen, die een pijl op hun achterlijf dragen. Een rups van het groot avondrood is in augustus 2017 waargenomen door Pierre van der Wielen (bron: www.waarneming.nl).

Rein Cremer en anderen hebben in 2010 een lindepijlstaart nabij De Waterkant waargenomen. Deze hebben we nog niet opnieuw gezien. We kennen in de Oeverlanden nu vier soorten van de pijlstaartenfamilie.

Gevlekte smalboktor

Op schermbloemigen zijn vaak allerlei soorten insecten te vinden. Op 1 augustus 2017 zag Hans Bootsma in het Jaagpadbos een bloeiende engelwortel met daarop een heel grote kever met een mooie geel-zwarte tekening en een slank achterlijf. Via het forum op www.waarneming.nl werd de determinatie snel bevestigd:

een exemplaar van de gevlekte smalboktor (*Leptura quadrifasciata*). Deze boktor was nog niet eerder in de Oeverlanden waargenomen.

Een uit de kluiten gewassen kniptor

Op 18 juli 2017 landde er een uit de kluiten gewassen kniptor op het vlinderlaken nabij De Waterkant. Het was de zeldzame kniptor (*Stenagostus rhombeus*). Deze soort ontwikkelt zich in oude stronken in oude bossen en tuinen. Dit exemplaar was 21 mm lang, de maximale lengte die bekend is van de kniptor. De soort is actief in schemer en nacht en wordt vaker op licht gevangen. De lijst met aan hout en houtzwammen gebonden keversoorten groeit met deze soort en de eerder genoemde boktor tot 119.

Discussie

Deze voor het gebied waarschijnlijk nieuwe soorten geven een indicatie over de rijping van het terrein. Denk bij rijping aan de humusvorming die plaatsvindt in bossen, de toename van dood hout en het hoger worden van de bomen. Maar ook de grote variatie in de boomsoorten: niet alleen meer wilgen, maar ook berk, eik, es en een enkele linde. Kleine insectensoorten kunnen we over het hoofd zien, deze joekels niet, al moeten we ze soms lokken met licht.

Ruud Jansen

Witte halvemaaazweefvlieg op wollige distel in de depottuin | Foto: Hans Bootsma

Gevlekte smalboktor | Foto: Hans Bootsma

Populierenpijlstaart | Foto: Wikipedia - Michael Menzlaff

Knopig helmkruid
Illustratie: www.wilde-planten.nl

De helmkruiden

Ondanks dat knopig helmkruid geen kleine plant is, zou je er zomaar aan voorbij kunnen lopen, zo'n gewone indruk maakte ze. De kleine bloemen staan als bolletjes op een ijle, vertakte pluim van stengeltjes boven aan de plant. Ze hebben een vale geelgroene kleur, meestal met een bruinrode zweem vanbinnen. De langwerpige, gezaagde bladeren zien eruit als van een willekeurige wilde plant. En algemeen is de soort, landelijk gezien, al is het in het westen wat minder. In de Oeverlanden kom je de soort hier en daar tegen, maar eigenlijk nooit in grote hoeveelheden.

Knopig helmkruid (*Scrophularia nodosa*) behoort tot één van de twee oorspronkelijk inheemse geslachten in de sinds een jaar of vijftien flink uitgeklede helmkruidfamilie. (Het andere geslacht is toorts of *Verbascum*.) Hoe gewoontjes ook, ze trekt dusdanig

Knopig helmkruid in het voorjaar, met opvallend paarsrood gekleurde bladeren

veel insecten aan dat deze door Jac. P. Thijssse zelfs werd geroemd als één van de meest bruikbare planten voor de schooltuin. Ze oogt zo onopvallend dat zelfs mensen die liever een nettere tuin hebben zich er niet eens aan ergeren en al die insecten uiteindelijk ook leuk vinden. Ze is vooral geschikt voor de halfschaduw, hoewel onder verder gunstige omstandigheden de zon niet gemeden wordt. Van nature komt ze voor in vochtige, redelijk voedselrijke bossen, en verschijnt met name op plekken waar een boom is verdwenen, waardoor er op zo'n plek meer licht valt. In beschutte bermen en boszomen heersen soms vergelijkbare omstandigheden. Het gebruik kunnen maken van de natuurlijke dynamiek van bosachtige biotopen maakt dat de plant zich in tuinen flink kan uitzaaien. Een echt probleem is dat niet, want de kiemplantjes zijn gemakkelijk herkenbaar en kunnen met de hand worden weggewied.

Gevleugeld helmkruid

Een plant uit hetzelfde geslacht, die nog vaker in de Oeverlanden voorkomt, is het gevleugeld helmkruid (*S. umbrosa*), hoewel het landelijk gezien geen algemene soort is. Voor de noordoever van de Nieuwe Meer kan het gerust een karakteristieke soort worden genoemd. Met name in de boezemlandjes in het centrale deel tiert ze welig. Deze forsere plant heeft iets grotere bloemen, die duidelijker roodbruin zijn gekleurd dan de bloemen van knopig helmkruid. Gevleugeld helmkruid onderscheidt zich vooral doordat de bij helmkruiden altijd vierkante stengels van duidelijke vleugels zijn voorzien. De plant is nog steeds goed aanwezig, maar lijkt wat te lijden te hebben van koeienvraat.

Wespenplant

In tuinen is altijd goed waar te nemen dat knopig helmkruid gemakkelijk hommels aantrekt. Ook honingbijen komen er volop nectar puren. De nectariën lijken voor een grote, constante aanvoer te zorgen, waarbij het grootste deel van het bezoek 's ochtends langskomt. Het bezoek van solitaire wilde bijen is minder, met uitzondering van het uitgebreide geslacht van geurgroefbijen (*Lasioglossum* en *Halictus*).

Een groefbij op knopig helmkruid op het depotterrein achter De Waterkant

Gevleugeld helmkruid in de boezemlandjes langs de Nieuwe Meer

De soort staat echter vooral bekend als een wespenplant. Hierbij moet men niet denken aan de wespen die vervaarlijk kunnen steken, de zogenaamde sociale wespen of papierwespen, maar aan de vele soorten solitaire wespen. Deze vangen voor hun broed weliswaar larven van allerlei insecten, maar ze hebben voor hun eigen energievoorziening nectar nodig. De plant schijnt zeer aantrekkelijk te zijn voor onder andere de deukmetselwespen, die gebruik maakten van het insectenhotel (zie *Oever* 74).

De bouw van de bloem is ingericht op bestuiving door met weinig haar begroeide wespen. Het meest specifieke is dat één van meeldraden steriel is geworden en zich tot een plaatje heeft ontwikkeld, een zogenaamd staminodium. Als de insecten de nectar willen bereiken, zijn ze gedwongen onder het staminodium door te gaan, zodat ze beter in aanraking komen met stempel en meeldraden. De roodbruine kleur zou wespen beter aantrekken, evenals de volgens velen ietwat onaangename geur. Zelf vond ik de geur nooit zo opvallend dat die mij in een tuin ging tegenstaan.

Waarnemingen

Op het depot bevorder ik het knopig helmkruid door deze zo goed mogelijk uit te laten zaaien en een enkele keer met de afgeknipte stengels rond te zwaaien.

Knopig helmkruid in de berm langs de Ecosloot achter de recreatiezone

Gevleugeld helmkruid met lijsten (vleugels) langs de hoofdstengels

Als men zaad oogst, kan men het beste er meteen wat mee doen, want het blijft niet lang goed. Vorig jaar werd het toenemende aantal exemplaren op het depot beloond met de zeldzame verschijning van de fraaie rupsen van de helmkruidvlinder, eveneens in de vorige *Oever* vermeld. Verder verschijnt al gauw de helmkruidbladwesp, die vrijwel zijn volledige cyclus op de plant doorbrengt, want de larven leven van het blad. Komend jaar moet ik maar eens rustig langs het meer lopen om het gevleugeld helmkruid beter te observeren; deze schijnt volgens sommige publicaties nog aantrekkelijker voor bestuivers te zijn.

Een andere soort die wel eens verward wordt met gevleugeld helmkruid is geoord helmkruid (*S. auriculata*), die gemiddeld de donkerste bloemen heeft. Het is een zeldzame plant die vooral in Limburg en het rivierengebied voorkomt. De vorm van het staminodium kan hierbij voor uitsluitel zorgen. Tot slot is er de neofyt voorjaarshelmkruid (*S. vernalis*), een tweejarige, voor de bijenteelt geïntroduceerde voorjaarsbloeiër. Deze groeit met haar geelgroene bloemen in de depottuin, in het schaduwgedeelte aan de achterzijde van De Waterkant.

Hans Bootsma
(ook maker van alle foto's)

Gevleugeld helmkruid, met een opvallend lichtgroene kleur

De Oeverlanden in draaikolken en stroomversnellingen

Het gebied rondom het Nieuwe Meer is al meer dan een halve eeuw in onrust. In 1955 werd de Riekerpolder vergraven ten behoeve van zandwinning voor de bouw van Slotervaart en Osdorp. De Oeverlanden bleven kaal en woest achter. Dertig jaar later, in 1985, wilde Jan Schaefer de woningnood bestrijden door de Oeverlanden vol te bouwen met zevenhonderd woningen. Dat plan was twee jaar later weer van de baan, maar er werd nooit besloten ons gebied een duidelijke beheersorganisatie te geven.

Met zekere regelmaat zijn sindsdien plannen voor bebouwing uit de diepe bureauladen opgevoerd, stevast gevolgd door verwerping ervan. In 2013 leek het erop dat door de gemeenteraad gekozen werd voor uitbreiding van het beheergebied van het Amsterdamse Bos, waardoor de Oeverlanden goed ingebed zouden worden qua beheer. Niet langer onder het stadsdeel, maar onder een professionele en doelgerichte organisatie van het Amsterdamse Bos. Het zou helemaal mooi zijn als het Amsterdamse Bos bij Staatsbosbeheer of bij Landschap Noord-Holland ondergebracht zou worden, op enige afstand van het gemeentebestuur. Daarmee wordt voorkomen dat de waan van de dag in de Stopera de continuïteit in gevaar brengt.

Koers 2025 versus Structuurvisie 2040

Vier jaar geleden trad de gemeenteraad aan waaruit een college van B&W van D66, VVD en SP voort is gekomen. Als in 2015 de vluchtelingen crisis uitbreekt, ontstaat er in de Stopera het idee dat er snel moet worden geschakeld, nu het ijzer heet is moet er gesmeed

worden aan de ambitieuze plannen voor een stad van een miljoen inwoners. Er is zelfs een groep die streeft naar een stad van twee miljoen inwoners.

Daarmee ontstaat er een herhaling van zetten: wat ooit 'aanvullende woningbouwlocaties' heette, heet nu Koers 2025. In een tijdspanne van nauwelijks tien jaar wil men 40.000 woningen extra bouwen, bovenop de reeds grote ambities van de Structuurvisie 2040 uit 2010. In de Structuurvisie is weloverwogen gekozen waar gebouwd kan worden en waar groen en open ruimte behouden moeten worden. De Structuurvisie 2040 is nog steeds het wettelijke en leidende kader voor de ruimtelijke ontwikkeling van Amsterdam. Daarbinnen behouden de Oeverlanden hun bestemming 'natuur en recreatie', houdt het volkstuinpark Ons Buiten haar functie en bestemming en blijven de restjes Riekerpolder behouden.

Het Groot Amsterdamse Bos

Koers 2025 zette alles weer op losse schroeven, alle open ruimte moest dichtgemetseld worden. Waar alle bewoners zich dan moeten ontspannen, werd niet vermeld. Nu een paar jaar later de stofwolken zijn neergedaald, net als veel van de proefballonnetjes, werkt de gemeente weer wat serieuzer aan toekomstplannen. In een gebiedsverkenning wordt het plan geopperd om het Amsterdamse Bos uit te breiden met ons gebied aan de noordzijde van het Nieuwe Meer, tot aan de A4/A10, met uitlopers naar de Sloterweg en het dorp Sloten. Tevens wil men het gebied tussen de Ringvaart en de A9 toevoegen aan het Amsterdamse Bos. Dit omvat een stukje Riekerpolder dat bij de aanleg van de Haarlemmermeerpolder afgesneden is geraakt, inclusief het Koekoekslaantje en de golfterreinen op de voormalige zandwinput van Marcus. Met een fietstunnel onder de A4 kan de Koekoekslaan verbonden worden met de Meidoornlaan in Badhoevedorp, waar een reconstructie plaatsvindt na omlegging van de A9. Hier kan veel winst geboekt worden voor de bewoners van deze omgeving: meer fiets- en wandelroutes, en ook de natuurwaarden kunnen met gericht ecologisch beheer toenemen.

Kalm maar vastberaden voorwaarts

Een probleem is dat naast de positieve plannen er toch ook weer veel verstedelijking dreigt. Een station Riekerpolder, een idee uit de jaren 80, zou wel eens heel veel city-vorming kunnen opleveren, zoals op de Zuidas gebeurt. Een brug over het Nieuwe Meer doet veel afbreuk aan de wijsheid en de beleving. De winterse zonsondergang zal nooit meer dezelfde zijn, uitkijkend op een hoge brug. Het rondje Nieuwe Meer moet ons inziens wat wijder getrokken worden. Als de veerponten niet varen, kan men de Ringvaart via de brug in de Oude Haagseweg oversteken. Men gaat langs het Koekoekslaantje en de Ringvaartdijk, om twee kilometer verder via de draaibrug bij Schiphol-Oost weer de

Kaart van een studie naar gebiedsuitbreiding van het Amsterdamse Bos

Ringvaart over te steken naar het Amsterdamse Bos.

De voorzieningen voor wandelaars en fietsers zullen wel op een hoger kwaliteitsniveau gebracht moeten worden, maar zoiets kan tegen betrekkelijk geringe kosten. Wat beter asfalt hier en daar, of een goed geplaatste bank om te rusten of uit te kijken. Zelf maak ik deze ronde zeer geregeld, met mijn verloofde te voet, alleen per fiets. Altijd een genoeg, ook al heerst hier soms veel herrie en stank van Schiphol. Kijkend door de oogharen zie je hier nog altijd een prachtig stukje polderland, met het glacia van het oude fort aan het Nieuwe Meer als een bult oprijzend.

Zuidasdok en andere ontwikkelingen

De komende jaren wordt de A10 verbreed, wat veel bomen kost die nu nog in het talud groeien. Als doekje voor het bloeden komt er een fiets- en wandelbrug over de Schinkel. De brug moet een schakel worden in de fietsverbinding tussen de Zuidas en Schiphol. Geen

kostbare infrastructuur voor auto's, bussen of treinen, maar een mooie fietsroute van vijftig minuten van de luchthaven naar de stad. Goedkoop en gezond! Het entreegebied van de Oeverlanden vanaf het Jaagpad wordt heringericht. Na decennia van verwaarlozing door de gemeente komt er een beetje geld vrij voor een mooie binnenkomst, als bijvangst van het megaproject Zuidasdok. Misschien wordt de Genieweg weer verbonden met de Sloterweg en de Peilscheidingskade, als er een tunnel onder de A4 komt achter de Rijksluchtvaartdienst. De wandelmogelijkheden zouden dan sterk vergroot worden. Zo zijn er tal van kansen, maar ook veel bedreigingen. De vereniging hoopt dat de nieuwe gemeenteraad, het college en de ambtenarij ontvankelijker zijn voor onze ideeën dan in de afgelopen bestuursperiode het geval was. Na vier jaar sjouwen door de woestijn hopen we voet op vruchtbaarder bodem te mogen zetten.

Nico Jansen

Blaassilene langs de Oude Haagseweg | Foto: Hans Bootsma

Afscheid | Foto: Tello Neckheim

‘Jullie zijn nog niet van ons af!’

Tello Neckheim en Daphne de Wijs nemen na lange tijd afscheid als bestuurslid van Vereniging ‘De Oeverlanden Blijven!’ (VDOB!). Natuurlijk blijven ze ook in de toekomst betrokken bij de Oeverlanden. Tijd voor een interview.

Wanneer en hoe raakte je bij de vereniging betrokken?

Tello: ‘Ik ben opgegroeid in Geuzenveld en als twaalfjarige fietste ik met vriendjes weleens naar het Nieuwe Meer. In die tijd kon je nog met je fiets over de Oude Haagseweg rijden om in de Oeverlanden te komen, de autosnelweg was er nog niet.’

Later als twintiger kwam ik er ook weleens en reden we met de auto naar het water via een onverharde weg. Toen bestond er nog geen vereniging die het gebied autovrij maakte. Dat was overigens wel een van de eerste acties van de toenmalige actiegroep.

Mijn eerste contact met de vereniging was tijdens een werkdag, de aanleg van het moeraspad. Dat zal in 1984 zijn geweest. Ik werkte toen in het Slotervaartziekenhuis en wilde graag in het groen werken als tegenwicht voor het werk dat ik als verpleegkundige deed. Tijdens het werken aan de aanleg van het pad werd me gevraagd of ik iets wilde doen voor de vereniging. Ik ben toen vrijwel meteen in het bestuur terechtgekomen.’

Daphne: ‘Het was 1996, ik werkte nog niet zo lang als medewerkster Groen en Water bij het Milieucentrum Amsterdam, zoals het huidige De Gezonde Stad destijds heette. Ik was onder de indruk van al die actieve bewoners die zich inzetten voor het behoud van die ene prachtige boom in hun straat en actievoerders die stredden voor het behoud van een heel groengebied. Ik meen dat er in die tijd in Amsterdam zeker een twintigtal groepen actief was.’

Om ze te leren kennen, en ieder te laten profiteren van elkaars ervaringen en deskundigheden, vatte ik het plan op een Groengroependag te organiseren. En welke locatie was daarvoor beter geschikt dan het gebied dat ik kort te voren bij toeval ontdekt had, toen ik het pontje achter boerderij Meerzicht naar de andere kant van het Nieuwe Meer nam? De Noordelijke Oeverlanden!

Chris Arntzen besprak het idee in het bestuur van VDOB! en met Rein Cremer en Carla Peperkamp en alle beheervrijwilligers en JanKees van Dijk, pr-medewerker. Mijn plan had een ingewikkelde logistiek. Hoe en waar kon je, zonder schade aan het gebied toe

te brengen, roulerende thema- en excursiegroepen (van een à twee vertegenwoordigers van alle deelnemende groepen) begeleiden? Het was immers nog de tijd van alleen “die oude loods”. De Groengroependag vond plaats op een stralende septemberdag en ieder was enthousiast en er werd nauwelijks gemopperd dat de catering veel te laat deze afgelegen plek gevonden had.

Die dag was het begin van een lange en plezierige samenwerking met de VDOB!. Toen het Milieucentrum niet meer gesubsidieerd dreigde te worden, kwam Chris Arntzen de betreffende commissievergadering op het stadhuis binnen als een grote spin, symbool voor het Milieucentrum Amsterdam als spin in het web van alle groene, verkeers- en ruimtelijke orderingsgroepen in Amsterdam. En met succes!

De groene groepen verenigden zich in het Parkenoverleg dat regelmatig ervaringen en kennis uitwisselde en in het Milieucentrum Amsterdam bijeen kwam. Ze wisten elkaar te vinden bij acties. Intensieve recreatie op het Nieuwe Meer, de geplande kabelbaan, werd met succes bestreden.

Een paar jaar later, in 2002, toen ik het Milieucentrum Amsterdam verliet voor een functie bij de Milieufederatie Flevoland, ging ik toch het Amsterdamse missen en hoefde ik niet lang na te denken toen Tello vroeg of ik in het bestuur wilde plaatsnemen.’

Hoe kijk je terug op je tijd als bestuurslid van de vereniging?

Tello: ‘Bijna vijfendertig jaar betrokkenheid kan ik moeilijk in een aantal zinnen weergeven. Toch kan ik aangeven dat ik met een heel goed gevoel aan die lange tijd terugdenk. Daarbij spelen begrippen als voldoening, plezier, gedrevenheid, spanning en hard werken met passie een grote rol.’

Daphne: ‘Ik word enigszins weemoedig als ik denk aan de bestuursvergaderingen bij Chris en Chrisje thuis. Chris met zijn zorgvuldig bijgehouden geschreven administratie en Chrisje die vele rondjes om de tafel maakte met haar koektrommeltje. Chris als plannenmaker met gewaagde tekeningen van een toekomstige ruimtelijke ordening waar groen én (door bevriende architecten ingenieus ontworpen) [bebouwing]-met-strakke-grens een plaats kregen (één lid zegde zijn lidmaatschap op...). Chris met tot in detail uitgewerkte tekeningen voor een nieuw verenigingsgebouw De Waterkant, met goede faciliteiten om (kinder)groepen op te vangen, te vergaderen, lezingen met power point-presentaties te geven, waar de beheervrijwilligers konden douchen, een keukentje etcetera.’

Absolute voorwaarde voor ons was dat het gebouw vandalismeveilig op het af te sluiten depotterrein zou komen te staan. Dit druiste dwars tegen de plannen in van stadsdeel Slotervaart-Overtoomseveld. De toenmalige stadsdeelvoorzitter de heer Goettsch was erg verontwaardigd, toen wij als vereniging lieten weten geen gebruik van het door het stadsdeel ontworpen nieuwe onderkomen te zullen maken, als het niet op het depot zou worden geplaatst.’

Wat waren hoogte- of dieptepunten in je tijd als bestuurslid?

Tello: ‘Een hoogtepunt is toch wel dat we het voor elkaar kregen dat een al bestaand plan voor de bouw van een lelijk en onhandig natuurcentrum op een slechte locatie niet doorging en het huidige verenigingsgebouw De Waterkant daarvoor in de plaats kwam. Daphne had het daar net al over. Bedroevend vond ik het overlijden van oud-bestuurslid Chris Arntzen. Een dieptepunt vond ik dat we een bestuurslid moesten vragen om zich terug te trekken uit zijn functie.’

Daphne: ‘De lijnen naar al of niet bevriende ambtenaren, raadsleden, wethouders en stadsdeelvoorzitter waren ooit kort. We vroegen tijdig de jaarlijkse subsidie aan bij het toenmalig stadsdeel Slotervaart-Overtoomseveld en die kregen we gewoon, elk jaar weer. Ook bij de provincie Noord-Holland wist je wie je moest aanspreken bij problemen in de ecologische verbindingzone de Groene As, waar de Noordelijke Oeverlanden deel van uitmaken. Dit hoogtepunt hield een paar jaar aan.’

Een dieptepunt was de schaalvergroting. Het hele bestuursapparaat veranderde, toen kleine stadsdelen opgingen in grotere verbanden en de centrale stad meer bevoegdheden kreeg over gebieden waar ze niet meer zoveel vanaf wist. Ook een dieptepunt was dat de ondersteunende subsidie voor het beheerwerk van de vrijwilligers gestopt werd, waardoor er tijdelijk een wig werd gedreven tussen beheer- en bestuursvrijwilligers.’

Hoe zie je de toekomst van de vereniging?

Tello: ‘Zeer rooskleurig. Het is zeer zeldzaam in Nederland en misschien wel uniek, dat een actiegroep een beheergroep wordt, tientallen jaren standhoudt en uiteindelijk serieus wordt genomen door overheden. We hebben zoveel bereikt en behouden en dat zal doorgaan. In de statuten staat dat de vereniging opgeheven kan worden (vrij vertaald) als de gemeente Amsterdam besluit de Oeverlanden niet te bebouwen. De bedreiging door bebouwen is nooit weggeweest en zal blijven bestaan. Het bestuur zal moeten blijven knokken om het landschapspark te behouden voor mens, plant en dier. De Oeverlanden moeten blijven!’

Daphne: ‘Aanslagen op het groen in de vorm van bouwplannen hebben we tot nu toe met succes kunnen pareren. Maar gezien plannen als Koers 2025 en het Groot Amsterdamse Bos is samenwerking met onze burens meer nodig dan ooit: volkstuinpark Ons Buiten, Onklaar Anker, het Amsterdamse Bos, StadsLab Nieuw & Meer en niet te vergeten YoyZe!, Dorpsraad Sloten-Oud Osdorp, vereniging Rijkshemelvaartdienst, COC, gemeente Haarlemmermeer. En tja, om de Schipholgroup BV kunnen we ook niet heen...’

Wil je verder nog iets kwijt?

Tello: ‘Besturen is niet alleen kijken naar regels en protocollen, besturen is vooral verenigen en luisteren.’
Daphne: ‘Ik dank jullie allemaal voor de mooie tijd en jullie zijn nog niet van mij af!’

Onno-Sven Tromp

Roeiers op de poldertocht met een bosje dotters in de hand, nabij de Generaal Vetterstraat, april 1916. Er staan pas enkele huizen, rechts de houtloods van de scheepswerf van Speidel, waarnaar later het Spijtellaantje is vernoemd. Links aan de Sloterweg is de gashouder van de gasfabriek van Sloten te zien.

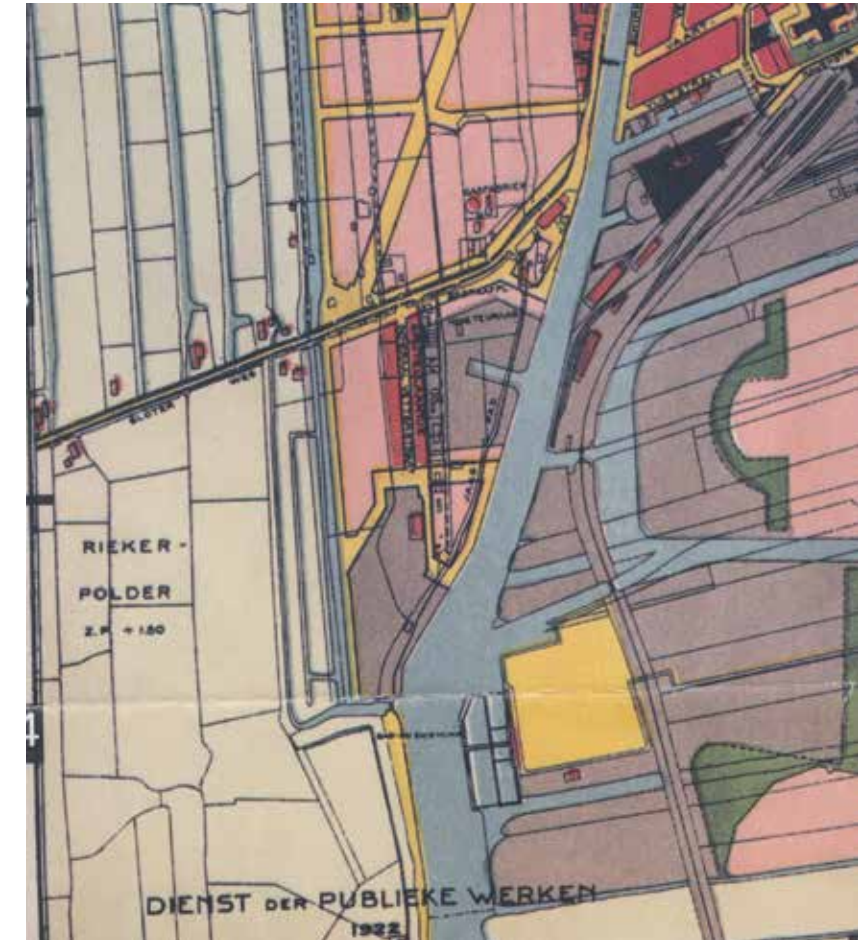
Voorjaar

De beleving van het voorjaar wordt juist door deze plant nog eens extra verdiept. Zie het gedicht van Frederik van Eeden, zo mooi als hij kan ik de lente niet bezingen.

De lente

*Reeds is het statig eiber-paar gekomen,
't geduldig rijt wringt stil de knoppen los,
de zoete lente luwt door 't zonnig bosch
en wiegt mijn geest in weemoeds-zoete droomen.*

*Violengeur stijgt op uit vochtig mos,
een bronzen gloed verjongt de dorre boomen,
en primula's en dotterbloemen zoomen
de groene wei met gouden voorjaarsdos.*

Kaart van de omgeving Spijtellaantje, 1922

Dotters aan de sloten in de Riekerpolder | Foto: Nico Jansen

*Wat heb ik, milde! naar uw komst gesmacht!
wat scheen uw toeven lang! -- is 't niet mijn leven
dat door uw donzen adem wordt gewekt?*

*Eens zult ge niet meer keeren, als ge trekt,
des weerziens zaligheid mij niet meer geven
en grimmig grijnst dan d' eindelooze nacht.*

Terugkeer

Elders in het land hebben speciale projecten gezorgd voor terugkeer van de dotter, bijvoorbeeld in Sint-Oedenrode, waar de oevers van de Dommel hiervoor zijn ingericht. Een bezoek aldaar kan ik u aanraden in het voorjaar. Maar ook de buitendijkse landjes langs de Ronde Hoep-polder zijn nog altijd goed voor lokaal rijke bloei van dotters. Langs de Amstel zijn dotters uitgeplant waar dit kansrijk werd geacht. Op termijn komt hier een gele zoom langs de oevers. Met meer aandacht voor natuurvriendelijke oevers en daaraan aangepast beheer kan er een toekomst zijn voor deze mooie plant, die zich in de tweede helft van april op haar mooist vertoont.

Nico Jansen

Dotters rondom het Nieuwe Meer, vroeger en nu

Heden ten dage komt de dotterbloem slechts in een klein aantal voor in ons gebied. Ook aan de zuidzijde van het Nieuwe Meer is deze overvloedig bloeiende oeverplant maar weinig te zien. Maar dat is wel anders geweest.

Traditie

Tot halverwege de twintigste eeuw waren de landen aan het Nieuwe Meer nabij de Amstelveenseweg beroemd vanwege de rijke groeiplaatsen van dotterbloemen (*Caltha palustris*). Half april trok de jeugd vanuit de Jordaan naar dit begreppelde boezemland, waar de bloemen geplukt werden om te verkopen in de buurt of thuis in de vaas te zetten. Veel bloemen waren dan waarschijnlijk al verlept, want langdurig zonder water kunnen ze niet. Volgens overlevering lag de route door het Vondelpark bezaaid met de goudgele bloemen en bloembladjes. In deze traditie kwam de klad, waarschijnlijk omdat de plant verdween door verstedelijking, waardoor het polderland met al haar sloten verdween, en door onachtzaamheid.

Heden

Door zijn algemeen voorkomen leek de dotterbloem zo vanzelfsprekend, maar de plant stelt toch wel specifieke eisen aan het biotoop. Een probleem is het hedendaagse, mechanische schonen van sloten, met een te grote nadruk op netheid. De plant die juist op de grens van land en water groeit, wordt gemakkelijk met de bagger meegenomen. Of de plant komt onder de modder, wat ook funest is. In het jachthavengebied aan de oostzijde van het Nieuwe Meer zijn nog enkele perceeltjes onbebouwd gebleven. Maar die zijn door het achterwege blijven van beheer ongeschikt geworden voor dotters, doordat de els hoog is doorgesloten. Een hakhoutbeheer zou wellicht weer mogelijkheden bieden voor deze mooie plant.

Activiteiten

Voor alle activiteiten geldt: verzamelen bij verenigingsgebouw De Waterkant in de Oeverlanden. Voor leden en kinderen is de deelname gratis, niet-leden betalen € 2,50 per persoon (behalve voor de Natuurwerkdag op 3 november). Van tevoren opgeven is niet nodig (behalve voor de Natuurwerkdag). Voor meer informatie kunt u contact met ons opnemen via een e-mail aan bestuur@oeverlanden.nl.

Excursie, vrijdag 11 mei 2018, 21.00-23.00 uur

Nachtvlinders

Net als voorgaande jaren gaan we nachtvlinders zoeken, met behulp van een lamp en een wit laken. De dieren onttrekken zich meestal aan het zicht en zijn vaak onopvallend door hun schutkleur, maar deze avond willen we ze goed in het oog krijgen. Met Trees Kaizer.

Excursie, vrijdag 18 mei 2018, 20.30-22.00 uur

Nachtgalen

Een van de meest gewaardeerde broedvogels van de Oeverlanden is de nachtegaal. Half april keert deze sublieme zangvogel terug uit zuidelijke overwinteringsgebieden, om half augustus alweer te vertrekken. Hopelijk na een vruchtbaar broedseizoen. De laatste jaren broeden er vijf à zes paartjes. Bij zacht en rustig weer laat de zanger zich goed horen. Met Carla Peperkamp en Rein Cremer.

Algemene Ledenvergadering

zaterdag 19 mei 2018, 14.00-16.30 uur

De verslagen over het achter ons liggende jaar, en de plannen voor de toekomst worden besproken. Voor de agenda: zie pagina 3. De middag wordt afgesloten met de film *Zzooem, 100 jaar bijentuinen Amsterdam* en een hapje en een drankje.

Excursie, zondag 1 juli 2018, 11.00-13.00 uur

Planten

Op het hoogtepunt van de plantengroei en bloei gaan we op pad door de rijkdom die de Oeverlanden en de

Nieuwe Meer ons hebben te bieden. Op het gebied van planten kent ons gebied een uitzonderlijke rijkdom ten gevolge van de bijzondere grondsamenstellingen die hier aan te treffen zijn. Met Hans Bootsma en Nico Jansen.

Excursie, zondag 16 september 2018, 11.00-13.00 uur

Polder

Wandeltocht naar de stukken weiland die nog resteren van de Riekerpolder. Ook over de Ringvaart bij het Koekoekslaantje. Begin zeventiende eeuw is het woeste land ingepolderd, we kijken naar natuur- en cultuurhistorie. Met Ruud Jansen en Nico Jansen.

Excursie, zondag 7 oktober 2018, 11.00-12.30 uur

Paddenstoelen

Naarmate de Oeverlanden ouder worden, waardoor steeds meer humus en oudere bomen aanwezig zijn, ontwikkelt de paddenstoelenrijkdom zich positief. Naast veel kleine en onopvallende soorten zullen we ook grote, opvallende soorten zien, veelal op dood hout. Met Christiane Baethcke.

Natuurwerkdag

zaterdag 3 november 2018, 11.00-15.30 uur

Iedereen die de handen uit de mouwen wil steken kan deze dag bijdragen aan het beheer van de Oeverlanden. Maaien, harken, snoeien, zagen en opruimen draagt bij aan de instandhouding van de natuurlijke rijkdom van ons gebied. Voor soep en brood wordt gezorgd tijdens een heerlijke lunch. Opgeven gewenst op www.natuurwerkdag.nl. Deelname is gratis. Met Carla Peperkamp en Rein Cremer.

Wijnrode bosbekerzwam | Foto: Hans Bootsma